

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Distinctio septima.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

quam accepit in hominem ex peccato primorum parentum quam introducat per baptismum vita spiritualis: illud autem fit per exorcismum, ergo exorcismus debet precedere baptismum: & hoc est quod dicit Rabanus de institutione clericorum: & recitatur de cons. dist. 4. ubi dicitur sic: Postquam baptizandus per confessionem veræ fidei in alterius se commendauerit dominium, & per abrenunciationem prioris possessoris se seruitio alienauerit exulsatur ab eo potestas facta, vt per pium sacerdotis ministerium Spiritui sancto cedat fugiens spiritus malignus.

The. ar. 3. **Q**UANTVM ad secundum sciendum est quod quædam sunt in exorcismo quorum virtus est solum in significando, quædam autem quorum virtus est in efficiendo illa quæ solum significant si sint in factis absque verbis, vt sal in ore positum, & linitio narium, & aurium cum sputo, & unctio olei in pectore, & inter spatulas. Primum enim significat discretionem diuinæ sapientiæ. Secundum scilicet, linitio narium & aurium significat aptitudinē respectu si dei descendendæ & approbandæ. Auditus enim aurium maxime proficit ad doctrinā, nares vero de odore iudicant. Tertium vero, scilicet olei unctio, significat expeditionē hominis ad pugnam contra hostem. Tria autē alia pertinent ad exorcismum sequentium baptismum. scilicet, chrismatio in vertice quæ significat gratiam Christi descendisse in baptizati mentem. Traditio cerei accensi in signū claritatis fidei: & candida vestis in signum innocentie restitute. Alia vero efficiunt quod significant & consistunt in factis & in verbis simul, vt exufflatio cum verbis, ad hoc instituta quæ sunt, maledicte exi ab eo: & manuum impositio cum benedictione. Primum enim significat & efficit expulsiōnem dæmonis, ne impediatur baptizandum a susceptione baptismi. Secundum præcludit ei viam redeundi, & quod ita fit patet ratione & auctoritate. Ratio est, quia in ritu ecclesiæ quæ regitur Spiritu sancto nihil efficitur frustra vel falsè, sed nisi prædicta verba efficerent quod significat, maxime illa quæ proferuntur imperatiuè, vt adiuratio dæmonis frustra proferrentur & quasi falsè, ergo habent efficaciam faciendi id quod significant. Ad idem est auctoritas Aug. de symbolo, lib. 1. & recitatur de consec. di. 4. ca. Sicut notis. ubi dicitur sic: Paruuli exufflatur, & exorciantur, vt expellatur ab eis potestas diaboli & inimici. & idem dicitur ca. dehinc iterum, tamen non propter hoc exorcismus est sacramentū, quia virtus eis non est ad spirituale effectum, qui fit remotio culpæ vel penæ pro culpa debita: sed est solum ad remouendum impedimentum quod posset impedire a susceptione sacramenti.

7 AD primum argumentum dicendum quod per exorcismum dæmon expellitur quantum ad effectum corporalem non intrinsecum: quia non oportet baptizandum esse energumenum, sed extrinsecum, quia compefcitur ne impediatur baptizandum a susceptione sacramenti.

8 Ad secundum dicendum quod quando effectus confirmat & roborat, tamen tunc primo laborandum est ad curandum effectum, vt postea melius procedatur ad curationem causæ. Potestas enim dæmonis in hominem, licet sit ex peccato primorum parentum, firmat tamen adultum in malitia, & paruulum impedire potest a susceptione baptismi, in quo procuratur salus nostra, & ideo conuenienter prius debilitatur potestas dæmonis per exorcismum, vt postea liberius & conuenientius salus detur paruulo per baptismum.

Sententia huius distinctionis. VII.
in generali & speciali.

Nunc de sacramento confirmationis. Superius determinauit Magister de sacramento baptismi. Hic determinat de sacramento confirmationis. Et diuiditur in quatuor partes. Primum enim determinat huius sacramenti essentiam. Secundo ipsius ministerium. Tertio eius effectum. Quarto eius ritum. Secunda ibi, Sacramentum hoc ab aliis perfici non potest. Tertia ibi, Virtus enim huius sacramenti. Quarta ibi, Hoc sacramentum. Hæc est diuisio istius lectionis, & sententia generalis.

1 IN speciali vero Magister sic procedit. Et primo ponit agendum esse de sacramento confirmationis, cuius formam aptam dicit esse ipsa, scilicet, verba quæ dicit episcopus

pus cum baptizatos chrismate ungit in frontibus, in quo etiam tangitur materia eius, quæ est chrismata consecratum. Postea dicit quod sicut Apostolorum temporibus non potuit hoc sacramentum ab aliis quam ab episcopis esse peractum, sic nec modo potest nisi ab illis qui locum eorum in ecclesia tenent, ab ipsis, scilicet episcopis: quod si ab aliis conferatur, irritum & vacuum habetur, unde licet presbyter baptizatos ungeret vel tangere in pectore possit, non tamen ei vel eis licet baptizatos chrismate signare in fronte. Deinde dicit quod efficacia huius sacramenti est, quod in eo datur Spiritus sanctus ad robur ad nomen Christi publice confitendum, & vt ipsi suscipientes plene Christiani inueniantur, vt dicit Urbanus Papa. Obicit autem contra hoc quod dixerat hoc sacramentum a solis episcopis posse perfici per Gregorium, qui scribens Ianuario episcopo concedit quod simplices presbyteri baptizatos tangere debeant ubi episcopi desunt. Sed e contra dicit quod illud existimatur solum esse concessum pro scandalo vitando. Subdit autem quod hoc sacramentum videtur esse dignius baptismum. Et quia a dignioribus datur, & quia in digniori parte corporis fit, sicut in fronte, & forte quia per ipsum maius virtutum augmentum præstat, quamuis baptismus plus valeat ad remissionem peccatorum. Vltimo dicit quod hoc sacramentum debet a ieiuniis tradi, sicut & baptismus, nisi aliter cogat necessitas, scilicet infirmitas vel mors, nec debet iterari, sicut nec baptismus, nec ordo, ne fieret iniuria sacramento, quod tunc fit quando sacramentum non iterandum iteratur. Et subdit quod indubitanter tenendum est quod baptismus, confirmatio, & ordo iterari non debent: de aliis autem vtrum liceat, vel possint iterari dicit se determinaturum inferius. Et in hoc terminatur sententia, &c.

QUESTIO PRIMA.
Vtrum confirmatio sit sacramentum.
The. 3. q. 72. ar. 1.

Circa distinctionem istam queritur primo vtrum confirmatio sit sacramentum. Et videtur quod non, quia eiusdem virtutis (scilicet fidei) actus sunt credere & confiteri. Actus enim exterior & interior in idē principium reducuntur ordine quodam. Sed sacramento baptismi attribuitur actus credendi, quum baptismus sit sacramentum fidei, ergo eidem debet attribui confessio fidei, sed ad hoc ponitur confirmatio, ergo ipsa non est sacramentum per se a baptismum distinctum.

2 Item sacramenta habent virtutem ab institutione diuina. Sed confirmatio non legitur a Deo instituta, ergo non est sacramentum.

3 IN contrarium est quod dicit Melchisedes Papa, & habetur de consec. dist. 4. cap. De his vero. Scitote vtrum esse magnum sacramentum, scilicet baptismum & confirmationem.

4 RESPONSIO. Videnda sunt duo. Primum est an confirmatio sit sacramentum. Secundum est vtrum sit necessarium ad salutem.

5 QVO ad primum dicendum est quod confirmatio est sacramentum a baptismum distinctum, quod potest probari tripliciter. Primum ex conuenientia vite corporalis ad spirituales sic: Sicut est in vita naturali sic suo modo est in vita spiritali, sed in vita naturali sic est quod præter generationem per quam vita acquiritur requiritur alia actio per quam homo ad perfectam quantitatem & virtutem producit, scilicet augmentum, ergo similiter in vita spiritali præter generationem spirituales quæ fit in baptismo, per quam vita acquiritur, requiritur alia actio sacramentalis per quam vita spiritalis ad perfectam virtutem deducitur, hoc autem fit per confirmationem in qua datur Spiritus sanctus ad perfectum robur, igitur &c. Et hoc est quod dicitur de consec. dist. 5. cap. 1. Omnes fideles per manus impositionem episcoporum Spi. sancti. accipere debent vt pleni Christiani inueniantur. Secundo patet idem ex effectu ad quem ordinatur sic: Ad actum qui habet spirituales difficultatem opus est spiritali adiutorio. Sed præter difficultatem quæ est in credendo, est spiritalis difficultas in consistendo fidem tempore persecutionis, & quando ex persecutione imminet periculum mortis.

Q. Q. 2. Licet

Licet enim ad simplicem confessionem fidei tempore pacis sufficiat virtus fidei, tamen ad confessionem fidei coram persecutore ubi est periculum mortis, non sufficit fides, sed cum fide requiritur virtus fortitudinis quæ est circa pericula mortem inferentia, ut dicitur. 3. Ethic. ergo propter sacramentum baptismi quod est in adiutorium fidei ad credendum, requiritur aliud sacramentum quod fit in adiutorium fortitudinis ad audacter cõstendum, & hoc est sacramentum confirmationis. Ad hoc enim ordinatur ut homo coram persecutore audacter fidem confiteatur. Et hoc est quod dicit Melchisedes Papa de consecra. distin. 5. cap. Spiritus sanctus dicitur sic: in baptismo regeneramur ad vitam, post baptismum confirmamur ad pugnam. Et ibidem, confirmatio armat & instruit ad agones huius mundi. Tertio apparet idem ex causa cui conformamur sic, Per sacramentum unimur & conformamur Christo, Christus autem non solum est Pater noster sed sacerdos, & rex, sicut ergo per baptismum conformamur ei ut ministri summo sacerdoti, sic oportet quod per aliud quod sacramentum conformemur ei ut milites suo regi. Et hoc fit per confirmationem per quam ascribimur ei ut milites ad pugnam spirituales contra adversarios fidei, quare &c. Et sic patet primum.

Tho. ar. 2.

6. **Q**UANTUM ad secundum dicendum quod non est sacramentum simpliciter necessarium ad salutem. Est tamen necessarium in casu, scilicet quando imminet persecutor coram quo fides est confitenda, & habetur copia ministri cõfirmare volentis & valentis. Quod autem non sit necessarium simpliciter ad salutem patet: quia parvuli baptizati si ante confirmationem decedant saluantur.

Quod autem sit necessarium in casu persecutionis potest probari sic, quando effectus est necessarius, & causa est necessaria, sed effectus confirmationis scilicet cõfiteri fidem tempore persecutionis est necessarius ad salutem cuiuslibet fidei, ergo & sacramentum confirmationis est necessarium ad salutem in tali casu si habeatur oportunitas confectentis. Qui enim in tali casu renueret sacramentum confirmationis accipere, peccaret mortaliter, propter quod dicit Melchisedes ubi supra: quamvis continuo transituris sufficiat regenerationis beneficia, vigetis tamen necessaria sunt confirmationis auxilia.

7. **A**D primum arg. dicendum quod confiteri fide absolute tempore pacis est actus fidei, sed confiteri tempore persecutionis quando ex confessione imminet periculum mortis, pertinet ad virtutem fortitudinis supposita fide. Et ad illud sufficit confirmatio post baptismum.

8. **A**d secundum dicendum quod hoc sacramentum institutum fuit à Christo: nec obstat quod non legitur eius institutio, quia multa fecit quæ non sunt scripta, ut dicitur Ioan. 20. Fortè tamen eius institutio fuit per Apostolos primitus promulgata publice, præcise post missionem Spiritus sancti in die Pentecostes.

QUESTIO SECUNDA.

Vtrum chrisma sit materia conveniens huius sacramenti.

Tho. 3. q. 72. ar. 2.

Secundo queritur vtrum chrisma sit conveniens materia huius sacramenti. Et videtur quod non, quia ritus sacramentorum traditus est nobis ab Apostolis, sed ipsi non leguntur confirmasse mediante chrismate, sed solum per manuum impositionem, ut habetur Actuum. 8. ergo chrisma non est materia confirmationis.

2. Item distincta sacramenta non videntur communi care in eadem materia, sed chrisma est materia in sacramento ordinis quantum ad consecrationem episcopalem, ergo non est materia in sacramento confirmationis.

3. **I**N contrarium est, quia forma verborum facit expressam mentionem de chrismate tanquam de materia: dicitur enim consigno te signo crucis, & confirmo te chrismate salutis, vel sanctificationis quod idem est.

4. **R**ESPONSIO. Videnda sunt duo. Primum est quæ sit materia huius sacramenti. Secundum est quis sit usus materie in ipso.

5. **Q**UANTUM ad primum sciendum est, quod chrisma est materia huius sacramenti conveniens, & non quodunque chrisma, sed consecratum per episcopum. Primum

patet, quia illud est conveniens materia sacramenti, quod habet maximam convenientiam cum effectu eius. Sacramenta enim ex naturali similitudine representant, ut dicit Hugo de sacramentis. Sed chrisma habet maximam convenientiam cum effectu confirmationis, ergo &c. Minor probatur, quia confirmatio (ut dictum est) ordinatur ad audacem confessionem fidei tempore persecutionis. Ad hoc autem requiruntur duo nitor fidei in firma credulitate cordis, & odor fame in cõfessione oris. Primum representatur in oleo & est nitidum maxime oleum oliuarum, quod est simpliciter & antonomastice oleum. Secundum autem significatur in balsamo, quod est maxime odoris, & preferuat ad corruptionem. Et ideo chrisma compositum ex balsamo & oleo est conveniens materia confirmationis.

6. **Q**UOD autem oporteat illud chrisma esse consecratum quidam probant sic: Quorumcumque sacramentorum materia fuit Christo corporaliter applicata illa materia non indiget nova consecratione, quia tactu Christi consecrata fuit. Unde Chrysostomus dicit quod nunquam aquæ baptismi peccata credentium purgare possent nisi tactu dominici corporis sanctificate fuissent. Et ideo aquæ baptismi quantum est de necessitate sacramenti non oportet quod prius benedicantur antequam sacramento applicentur. Idem est de materia eucharistiæ, quia Christo fuit applicata & ab ipso benedicta, dicitur enim Mat. 26. & Luc. 22. Accipit Iesus panem & benedixit. Similiter & calicem. Et ideo non oportet quod materia prius benedicatur antequam forma verborum sacramentalium super ipsam proferatur. Sed ceterum est de chrismate & oleo sancto, & oleo infirmorum, oportet enim quod prius benedicantur quam exhibeantur ad usum sacramenti, quia Christus non est visus visibilibus vñtionibus ne fieret iniuria inuisibili vñtionibus, qui vñctus est præ confortibus suis.

7. **S**ed istud non videtur. Primum, quia si applicatio materie ad Christum reddidit eam sanctificatam, videtur quod non solum non oporteat eam sanctificare ad hoc, quod sit materia baptismi. Sed etiam si sanctificetur quod fiat iniuria priori sanctificationi si sit eiusdem rationis, vel quod prima fuerit insufficientis, si secunda sit alterius rationis, sicut ipsi dixerunt de vñctione. Item falsum est quod Christus non fuit visus vñtionibus visibilibus, dicitur enim Ioan. 12. quod Maria accepit libram vnguenti nardi pistici, & unxit pedes Iesu. Et Lucæ. 7. dicitur quod osculabatur pedes eius & vnguebat vnguento. Et Christo mortuo vñctum est corpus eius per Nicodemum, ut dicitur Ioan. 19. ergo falsum est quod Christus non fuerit vñctus visibilibus vñtionibus. Et si dicatur quod Christus non fuit visus visibilibus vñtionibus per modum sacramenti, vel sacramentalis, sicut fuit visus pane & vino consecratis, & aqua baptismi Ioannis tanquam quodam sacramentali. Non obstat, quia Christus à sacramentis vel sacramentalibus nihil virtutis accepit. Et si aliquam virtutem dedit ex suo tactu, dedit omnibus quæ tetigit & quæ in usum sacramentorum debebant venire.

8. **D**icendum est ergo aliter, quod materia sacramenti est quasi quoddam instrumentum quo minister vñtur in sacramentis quæ consistunt in usu, & applicatione materie ad suscipientem, propter quod materia debet congruere ministro, & ministro materie. In quocumque igitur sacramento minister est determinatus aliqua ordinatione, materia est determinata aliqua benedictione. Et ubi vñtum non est, nec alterum, sicut patet in baptismo cuius minister non est determinatus circa ordinationem (potest enim quilibet baptizare) nec materia quantum est de necessitate sacramenti indiget aliqua benedictione. Sed in sacramento confirmationis minister est determinatus certa detestatione, scilicet episcopali. Et ideo necessarium est materiam esse determinatam certa benedictione. De chrismate ergo non benedictio nullus posset confirmari, & sic patet quæ sit materia.

9. **C**IRCA secundum scilicet circa usum materie in hoc sacramento sciendum est, quod usus eius est in consignatione frontis in modum crucis. Et vtrumque est de necessitate sacramenti. Cuius ratio est, quia actus ad quem perficit confirmatio est libera confessio fidei Christi. Potest autem aliquis impediri à libera confessione propter duo aliquos propter timorem mortis qui est timor pene, &

propter

propter confusionem quæ est timor ignominia. vtriusq; autem signum præcipue in fronte manifestatur, pallefcit enim timentes & rubescunt verecundati, vt dicitur. 4. Eth. Et ideo in confirmatione quæ fit ad liberâ confessionem vnctio fit in fronte. fit etiam in modum crucis, sicut patet ex forma verborum, Consigno te signo crucis, quia confessio fidei quo ad articulum passionis maximâ habet erubescentiam, vt dicit Apost. 1. Cor. 1. Nos autem prædicamus Christum crucifixum, Iudæis quidem scandalum Gentibus autem stultitiam. Et ideo ad confirmandum hominẽ contra hanc erubescentiã, vnctio confirmationis fit in fronte per modum crucis, & sic apparet secundum.

Th. ar. 9.

Th. ar. 4.

Th. ar. 5.

10. E X quibus potest concludi tertium. scilicet in confirmatione imprimitur character: quia omne sacramentum per quod deputatur aliquis ad aliquod sacramentum imprimitur characterem (Character enim nihil aliud est quã potestas vel deputatio ad actum sacramenti, vt patet ex præcedentibus) sed per baptismum, confirmationem, & ordinem, deputatur homo ad actum sacrum, per baptismum quidem passiuè ad recipiendum sacramenta. Nullus enim nõ baptizatus est susceptiuus sacramentorum. Per ordinem verò deputatur quis ad collationem eorum præcipue per maiores ordines, vt per sacerdotium, vel episcopatum. Per inferiores verò ordinantur ad quosdam actus sacros secundarios. Confirmatio autem ordinatur ad audacem confessionem fidei, propter quod ista tria sacramenta imprimunt characterem, & per consequens non debent reiterari ne fiat iniuria sacramento. Cum character fit effectus sacramenti indelebilis.

11. AD primum arg. dicendum quod Apostoli nõ confirmabant sine chrismate quauis non legatur in scriptura canonica, dicit enim Dion. 4. cap. celest. Hierar. quod est quedam perfectiua operatio quã duces nostri quos Apostolos vocant chrismatis hostiam nominant, potuit tamẽ esse quod præter legem communem Deus ex speciali gratia dedit aliquibus effectum confirmationis sine sacramento, cum ad impositionem manuum Apostolorum dabatur Spiritus sanctus sub visibilibus signis, sacramentum confirmationis semper dabatur Apostoli mediante chrismate secundum communem legem sacramenti.

12. AD secundum dicendum quod distinctio rerum est ex parte formæ & non ex parte materię principaliter. Actus enim separat & distinguit, propter quod nihil prohibet eandem materiam esse in diuersis sacramentis cum distincta forma verborum: & sic est de chrismate in confirmatione & ordine, quia ipsi adduntur diuersæ formæ.

QVÆSTIO TERTIA.

Vtrum aliquis non ordinatus possit sacramentum confirmationis conferre.

Th. 3. q. 72. ar. 1. Vide Caiet. ibidem.

Tertio queritur de ministro confirmationis. Circa quod queruntur duo. Primum est vtrum aliquis nõ ordinatus possit sacramentum confirmationis conferre. Secundum est vtrum aliquis nõ episcopus possit ex commissione Papæ aliquem confirmare. Ad primum sic proceditur. Et arguitur quod aliquis non ordinatus dum tamen sit confirmatus possit alios confirmare, quia perfectum est quod potest facere sibi simile, ergo qui est perfectè confirmatus potest alium confirmare: sed multi non ordinati sunt perfectè confirmati, ergo &c.

2. Item qui potest inaius potest & minus. Sed sacramentum eucharistiæ est maius & perfectius quã sacramentum confirmationis, ergo simplex sacerdos, qui potest sacramentum eucharistiæ conferre, potest (vt videtur) sacramentum confirmationis conferre.

3. IN contrarium arguitur: quia tempore Apostolorum nõ leguntur aliqui confirmasse nisi soli Apostoli, vt legitur in actibus Apostolorum, ergo moderno tempore nulli possunt confirmare nisi illi qui successerunt in locum Apostolorum, sed illi sunt soli episcopi, ergo soli episcopi possunt confirmare.

4. R E S P O N S I O. Circa questionem istã est aliquid clarum quod conceditur ab omnibus fidelibus, videlicet quod solis episcopis cõpetit ex officio confirmare, & hoc rationabiliter. Primum, quia concordat scripturæ. Non enim legitur hoc sacramentum tempore Apostolorum ab

alio fuisse collatum quã ab apostolis quorum vicem gerunt episcopi. Secundo ex determinatione ecclesiæ quæ habetur de conse. dist. 7. cap. Manus. Et tangitur à Magistro in litera. Tertio ex probabili ratione, quia ad illum qui est supremus in aliquo statu pertinet ordinare, & disponere de illis qui sub ipso in aliquo gradu præficiuntur populo communi, sicut ad principem exercitus pertinet ordinare de centurionibus & decurionibus. Sed episcopus in ordine ecclesiastic. Hierar. est supremus, ergo ad episcopum pertinet illa sacramenta dispensare per quæ aliquis constituitur in aliquo gradu super populum & communem. Hæc autem sunt confirmatio per quam aliquis efficitur miles fidei defendendæ, & ordo per quem efficitur aliquis quæsi dux aliorum, ergo ad ipsum pertinet dispensare sacramentum ordinis & confirmationis.

5. Hoc igitur supponatur tanquam concessum ab omnibus. Sed quia præter ministrum qui ex officio dispõsat sacramentum, & cum solennitate, est dare ministrum qui potest dispensare sacramentum in casu necessitatis, sicut præter sacerdotem cui soli ex officio & cum solennitate competit baptizare, potest quilibet alius vir vel femina in casu necessitatis baptizare: etsi baptizet extra casum necessitatis, nihilominus est verus baptizatus, dum tamen seruentur cætera quæ sunt de necessitate sacramenti. Et ideo volunt aliqui dicere quod licet soli episcopo conueniat ex officio confirmare & cum solennitate, tamen simplex sacerdos ex commissione Papæ potest hoc sacramentum conferre: quia præcilius minister confirmationis quantum est de necessitate sacramenti non est solus episcopus, sed sub distinctione episcopus vel sacerdos cui Papa committit. Sicut præcilius minister baptismi nõ est solus sacerdos, sed omnis homo vir vel mulier qui habet intentionem faciendi quod facit ecclesia.

6. Et quamuis istud non possit ex sacra scriptura haberi, tamẽ probabile est (vt dicunt) quod ita sit, rationabile enim est quod Christus vicario suo qui est caput totius ecclesiæ dederit aliquam prærogatiuam circa administrationem sacramentorum: videlicet quod ex eius commissione aliquis sit minister confirmationis, vel minorum ordinum qui sine eius commissione nõ esset minister, etiam ex commissione cuiuscunq; alterius episcopi. Et in tantum procedunt isti, vt dicant quod ex dispensatione Papæ potest confirmare quis ex chrismate non consecrato, & infirmus inungi de oleo non benedicto, & esset verum sacramentum. Quia (vt dicunt) Christus materiam confirmationis & extreme vnctionis instituit chrismate, scilicet oleo. Sed consecrationem & benedictionem materię ecclesiæ commisit, propter quod Papa qui est super totã ecclesiam licet mutare non possit materiam, potest tamen mutare consecrationem, committere, vel omittere: quia Christus sic instituit quod oleum vel chrisma sit materia, eo modo quo fuerit per ecclesiam determinata cum tali vel tali benedictione, vel absque vlla omnino.

7. Similiter dicunt quod si consecratio episcopi non sit sacramentum sed sacramentale, Papa poterit circa eam dispensare etiam quantum ad ministrum tantæ consecrationis. Quia quod consecrans aliquem in episcopum sit sacerdos, est ex Christi institutione. Sed quod ille sacerdos sit ordinatus ordine simplicis sacerdotis, vel ordine summi sacerdotis, seu episcopi, hoc commisit Christus sub determinatione ecclesiæ. Et ideo Papa qui præest toti ecclesiæ potest committere quod simplices sacerdotes episcopum consecrent, & sine eius commissione non possent: quia ordinatio Papæ circa ministerium sacramenti vel eius materiam est de necessitate sacramenti propter specialem prærogatiuam quam ex institutione Christi habet Papa super omnes ministros ecclesiæ.

8. Hæc autem opinio non videtur solum falsa, sed fidei & ecclesiæ valde periculosa. Quod fit falsa patet: quia secundum omnes sanctos & doctores theologos, & canones sacros Christus non commisit alicui homini respectu sacramentorum nisi simplex ministerium & non potestatem excellentiã, vel aliquid ad eam pertinens. Sed ordinare de materia sacramenti, puta de oleo vel chrismate quod benedicatur vel non benedicatur, vel quod benedicatur tali benedictione vel alia, & quod huiusmodi ordinatio sit de necessitate sacramenti & non solum de solennitate

titate pertinet ad potestatem excellentiæ & non ad simplex ministerium quod consistit solum & præsit in faciendo ea quæ circa sacramenta sunt instituta per Christum; ergo istud non fuit commissum alicui homini, nec Papæ, nec alii. Et quod dictum est de materia, locum etiam habet in ministro, quia ordinare quod minister sit ordinatus tali vel tali consecratione prout placet ordinanti, & quod talis ordinatio seu consecratio sit de necessitate sacramenti pertinet ad potestatem excellentiæ & nullo modo ad simplex ministerium.

Quod etiam prædicta opinio sit fidei & ecclesiæ valde periculosa patet, quia isti ponunt quod Christus commisit voluntati & dispositioni ecclesiæ vel Papæ, quod christina vel oleum non sit benedictum vel benedictum. Et si sit benedictum benedicatur tali vel tali benedictione secundum voluntatem & ordinationem ecclesiæ vel Papæ: & sicut ponunt de ministro confirmationis vel ordinationis episcopalis quod sit sacerdos consecratus consecratione simplicis sacerdotii vel summi pro voluntate & ordinatione Papæ vel ecclesiæ, quæ ordinatio est de necessitate sacramenti, ita possunt dicere circa alia sacramenta scilicet baptismi, eucharistiæ, penitentiae & etiam extremæ unctionis. Poterit enim dici quod minister eucharistiæ, penitentiae, & extremæ unctionis ex institutione Christi est sacerdos, sed Christus commisit dispositioni Papæ vel ecclesiæ quali consecratione sit ille sacerdos consecratus videlicet consecratione simplicis sacerdotii vel consecratione episcopali. Et si Papa ordinaret quod esset consecratus consecratione episcopali, tunc soli episcopi possent solum sacramentum eucharistiæ consecrare & absoluerent in foro penitentiae, & infirmos inungere, nec aliàs esset verum sacramentum. Similiter circa sacramentum baptismi posset dici quod Christus solum instituit quod baptismus fieret in aqua, sed commisit Papæ vel ecclesiæ determinationem aquæ, videlicet an esset benedicta vel non benedicta, calida vel frigida. Et similiter posset dici quod Christus instituit solum quod vinum esset materia consecrationis sanguinis. Sed commisit determinationem Papæ, vel ecclesiæ quale esset illud vinum album vel rubeum. Et si Papa circa aquam baptismi determinaret quod deberet esse calida & circa vinum quod deberet esse rubeum, baptismus non posset fieri saltem extraculum necessitatis nisi in aqua calida, nec sanguis Christi consecrari nisi in vino rubeo, quia ordinatio ecclesiæ esset de necessitate sacramenti ex commissione Christi: nec est maior ratio dicendi illa quæ dicunt isti quod dicendi hæc quæ subiecta sunt. Quia im periculosa autem sint omnia hæc perpendere potest quilibet prudens ex eo quod fides quam habemus de sacramentis dependet ex libera voluntate vnius hominis, scilicet Papæ etiam quantum ad aliqua quæ essent de necessitate sacramentorum, quod non videtur sanè dictum. Item absurdum videtur & contrarium sacre scripture quod ex commissione Papæ simplices sacerdotes possint episcopum consecrare, dicit enim apud Hebr. quod absque vlla contradictione minor à maiori benedicatur. Sed episcopus non est minor simplici sacerdote, imò maior siue consecratio episcopalis sit sacramentum, vel sacramentale, ergo absurdum est dicere quod simplices sacerdotes possint episcopum consecrare.

10. Tenendum est ergo secundum communem doctrinam quod circa sacramenta & etiam sacramentalia per Christum instituta nihil potest mutari per quemcumque hominem quantum ad ea quæ sunt de necessitate sacramentorum, vel sacramentalium si qua per Christum instituta fuerunt, nec in his Christus commisit alicui homini Papæ, vel alii nisi simplex ministerium: quamvis ad solennitatem ministerii potuerit & possit ecclesia addere, vel subtrahere, vel mutare prout iudicauerit expedire.

11. Redeundo ergo ad propositum de ministro confirmationis an ex institutione Christi debeat esse solus episcopus, an simplex sacerdos. Dicendum est quod ex textu sacre scripture non potest haberi plena certitudo de hoc, quod enim diaconus, aut alius quicumque inferior sacerdote non possit esse minister confirmationis, satis liquet ex actibus Apostolorum ubi dicitur, quod cum Philippus vnus ex septem diaconibus prædicasset in Samaria & aliquos conuertisset ac baptisasset, non tamen confirmavit eos. Sed ad eos confirmandos missi sunt duo ex Apostolis Petrus videlicet

& Ioannes, quod non fuisset factum si Philippus diaconus potuisset eos confirmare. Et ille non potuit, nec alii diaconi possunt, & multominus subdiaconi, & alii inferiores. Sed quia Apostoli erant sacerdotes, & episcopi adhuc ex illo textu non est clarum an episcopi confirmauerint tantquam sacerdotes, vel tantquam episcopi, sacri etiam canones hoc clarè non determinant. Nam licet quedam capitula expressè dicant, quod a solis episcopis hoc sacramentum conferendum sit. Et si ab aliis conferatur irritum est, nec inter ecclesiastica sacramenta computatur, vt habetur de consecratione, di. 4. cap. Manus, cum pluribus aliis. Tamè alibi legitur, quod Gregorius concessit quod in absentia episcoporum presbyteri possent baptizatos christinate tagere in fronte, hoc est confirmare, vt habetur in decretis dist. 95. cap. Pereuenit. Et vtrumque prædictorum tangit Magister in littera. Et sic adhuc remanet sub dubio, quamvis communius & probabilius teneatur quod solus episcopus est minister sacramenti confirmationis.

12. Ad rationes in oppositum, dicendum est ad primam quod in agentibus naturalibus & vniuocis signum perfectionis est facere sibi simile, in agentibus autem per artem signum perfectionis artis est quando aliquis facit illud quod disponit facere per artem. In agentibus autem equiuocis non est perfectionis facere sibi simile, quia agens equiuocum excedit speciem sui effectus. Minister autem sacramentorum non est agens naturaliter, sed per artem respectu eorum quæ exterius subiiciuntur suo ministerio. Nam effectum intentionem solus Deus facit. Et ideo perfectus minister est qui facit perfectè ea quæ pertinent ad suum ministerium & non ex eo quod facit sibi simile.

13. Ad secundum dicendum, quod quando minus includitur in maiori, qui potest minus potest & minus: vt qui potest ferre centum libras potest ferre quadraginta. Sed quando maius & minus sunt totaliter disparata non oportet quod ille qui potest minus possit minus, sicut non oportet quod homo qui potest ratiocinari possit volare. Sic autem est in proposito, quia conficere eucharistiam & confirmare sunt totaliter disparata.

QUESTIO QUARTA.

Vtrum ex commissione Papæ sacramentum confirmationis possit ab alio quam ab episcopo conferri.

Tho. 3. q. 72. ar. 11. Et quodlibet. 11. ar. 7.

Ad secundum sic proceditur, & arguitur quod sacramentum confirmationis possit ex commissione Papæ conferri ab alio quam ab episcopo. Quia maius est conferre minores ordines quam confirmationem, sed presbyteri cardinales ex commissione Papæ conferunt minores ordines, ergo simili commissione possunt conferre confirmationem.

1. Item Magister dicit in littera, quod Gregorius commisit, quod sacerdotes simplices in absentia episcoporum possent confirmare, & habetur in decreto dist. 95. cap. Peruenit. Hoc autem non fecisset nisi facere potuisset, ergo &c.

2. In contrarium est, quia sicut se habent ea quæ sunt sacerdotis ad sacerdotem, ita se habent ea quæ sunt episcopi ad episcopum, sed ea quæ sunt sacerdotis non possunt ex commissione Papæ fieri per non sacerdotem: ergo ea quæ sunt episcopi sicut est confirmatio prout in littera dicitur non possunt ex commissione Papæ fieri per non episcopum.

3. RESPONSIO. Hoc est duplex opinio. Prima est aliquorum qui dicunt quod tanta est Papæ autoritas quod quilibet potest ex eius commissione conferre alteri sacramentum quod habet, sicut confirmatus potest alium confirmare, & sacerdos sacerdotium aliud conferre. Et diaconus diaconatum, & sic de aliis. Non autem potest aliquis conferre sacramentum quod non habet etiam ex commissione Papæ, quia nemo dat alteri quod non habet.

4. Istud autem est manifestè falsum. Primum, quia si nullus potest conferre sacramentum quod non habet, non baptizatus non potest baptizare quod falsum est, vt patet ex præcedentibus. Et iterum sacerdos non vnctus non potest infir-

infirmum inungere. Et rusticus in infirmitate inunctus si curaretur posset postea infirmos inungere. Hoc autem est manifeste falsum, ut patet ex determinatioe sacre scripturæ Iac. vlt. Infirmatur quis in vobis inducat præbyte: ros ecclesiæ, &c.

6 Secundo, quia actus sacramenti suscepti aut est ad conferendum simile sacramentū, aut non. Si est ad conferendum simile sacramentū, tunc sine aliqua commissione quilibet posset conferre sacramentū quod habet quod nullus dicit. Si verò non ordinetur ad conferendum simile sacramentū, tunc ex commissione Papæ quilibet potest equè conferre sacramentū quod non habet sicut illud quod habet: cum actus sacramenti suscepti nihil ad hoc faciat. Dicere verò quod nullus dat quod non habet, & hoc assignare pro causa, quod qui non recipit aliquod sacramentū non potest conferre simile, omnino ridiculum est, sic intellegendum sicut ipsi intelligunt. Est enim simile ac si diceretur quod non possem dare tibi aliam nisi suscepissem aliam. Non enim oportet quod illud quod datur alteri quod habeatur à dante formaliter, sed sufficit quod habeatur virtualiter. Et ideo non oportet ad collationem sacramenti, quod conferens receperit simile sacramentū, sed sufficit quod habeat in virtute.

7 Alia est opinio quorundā qui dicunt quod Papa potest committere alicui non episcopo quod confirmet & conferat minores ordines. Oportet tamen quod ille cui committitur sit sacerdos. Primum declarat sic, episcopus nihil addit super sacerdotium per relationē ad corpus Christi verum, sed solum per relationē ad corpus Christi mysticum, nec Papa qui est episcopus supremus quo ad iurisdictionem dicitur habere plenitudinē potestatis per relationem ad corpus Christi verum, sed per relationē ad corpus Christi mysticum. Ex hoc sic arguitur. Ille qui habet plenitudinē potestatis super corpus Christi mysticum potest committere dispensationē eorum sacramentorum quorum actus sunt circa corpus mysticum: sed Papa est huiusmodi, confirmatio autē & minores ordines sunt talia sacramenta quorum actus sunt circa corpus Christi mysticum & non circa corpus domini verū. In hoc enim differunt minores ordines à maioribus, quod maiores ordines habent actus circa corpus Christi verū (sacerdotiū quidem in consecrando, subdiaconatus in præparando materiam, diaconatus in offerendo materiā præparatam) & ideo nullus non episcopus potest ex commissione cuiuscumque conferre hos ordines, quia actus eorum sunt circa corpus Christi verum respectu cuius Papa non habet plenitudinē potestatis. Minores autē ordines nullum habent actum circa corpus domini verum & materiam eius: sed habent quosdam actus secundarios & preparatorios, ut de ostiario patet & ceteris minoribus. Et idem est de confirmatione cuius actus est conferre fidem ad ædificationem ecclesiæ, ergo tam minores ordines quam confirmatio possunt à non episcopo conferri ex commissione Papæ.

8 Secundum probatur sic, quod scilicet talis commissio non possit fieri nisi sacerdoti, quia omnis sacramentalis operatio per quā descendit gratia in corpus Christi mysticum dependet à sacramentali operatione quæ est super corpus verum, quia à solo Christo est gratia in populo, sed solus sacerdos habet potestatem super corpus Christi verum, ergo ipsi soli committi potest dispensatio sacramentorum per quæ descendit gratia in corpus Christi mysticum. Talia sunt confirmatio & minores ordines, quare &c.

9 Ad sciendum autē quid veritatis contineat prædicta opinio, advertendum est, quod supposito quod confirmatio sit verum sacramentum à Christo institutum, & minister eius sit omnis sacerdos quantum est ex institutione Christi, licet ex prohibitione ecclesiæ reservata sit eius collatio solum episcopis, tunc facile est dicere, quod ex commissione Papæ simplex sacerdos possit confirmare, quia prohibitio ecclesiæ solum facit, quod non liceat simplici sacerdoti confirmare, cui tamen licet si non esset prohibitio ecclesiæ. Commissio autem Papæ si eam faceret simplici sacerdoti tolleretur prohibitio quæ ad illum cui fieret commissio. Si tamen sacerdos sine tali commissione confirmaret verum sacramentum esset, sed ipse peccaret quia gradus episcopalis non esset de necessitate sacramenti, sed de necessitate præcepti. Et in hoc casu potest

excusari Grego. qui concessit quod simplices sacerdotes possent confirmare.

10 Si autem ex institutione Christi solus episcopus sit minister confirmationis, nullo modo simplex sacerdos ex commissione Papæ potest hoc sacramentum conferre. Quod patet pluribus rationibus. Prima talis est. De integritate cuiuslibet sacramenti sunt materia, & forma & minister. Sed Papa nihil potest mutare circa formam sacramentorum, vel circa materiam, ergo nec circa ministrum: igitur aut simplex sacerdos ex divina institutione est minister confirmationis & tunc absque commissione Papæ potest eam conferre, aut non est minister, sed solus episcopus & tunc ex quacumque commissione nihil potest.

11 Ad hoc tamen potest aliquis dicere quod minister non sic est de integritate sacramenti, sicut forma & materia, quia materia & forma sunt intrinseca sacramento. Minister autem extrinsecus se habet ad ipsum propter quod aliqua variatio fieri potest circa ministrum absque præiudicio sacramenti quæ non potest fieri circa materiā vel formam. Quod patet in sacramento penitentię in quo fieri potest per Papam circa ministrum variatio, & etiā sit: ut cum Papa aliquibus dat privilegium absoluedi, qui prius absolvere non poterant, vel cū subtrahit ab his qui prius habuerant, nunquā autem mutare potest materiā vel formam sacramenti penitentię, & similiter videtur, quod possit facere circa alia sacramenta, ut scilicet possit variare ministrum non autem formam vel materiam.

12 Sed istud non valet, quia Papa circa sacramentum Penitentię non mutat ministrum, quia eius minister est omnis sacerdos, cum omni sacerdoti dicatur in sua ordinatione: Accipite Spiritum san. quorū remiseritis peccata remittuntur eis, & quorū retinueritis retenta sunt. Sed subtrahit materiā istī vel illi sacerdoti sicut ei placet, quod est pro tanto, quia cum sacramentū penitentię sit iudiciale materia huius sacramenti est peccator subditus. Potest autē Papa facere, quod subditus isti sacerdoti ei amplius non subdatur, & sic subtrahit ei materiā absoluedi, quæ subtrahita non potest solvere vel ligare: sicut si sacerdoti subtraheretur panis & vinum nō posset conficere, similiter Papa potest alicui subdere illum qui prius nō erat ipse subditus, & tunc poterit absolvere qui prius non poterat ex defectu materiæ. Non mutat ergo Papa ministrū penitentię sicut nec in aliis sacramentis, sed dat materiā vel subtrahit, nec valet quod dicitur, quod minister extrinsecus se habet ad sacramentum materia & forma intrinsece, quia sicut minister conferens se habet extrinsecus ad sacramentum ita & suscipiens ipsum, sed ubi suscipiēs aliquid sacramentum est determinatus sicut in extrema unctione infirmus, vel in ordine masculus per Papam nō potest mutari. Et si fiat nullum est sacramentū, ut si sanus vngatur, vel mulier ordinetur, ergo circa ministrum nihil omnino mutari potest absque euacuatione sacramenti quamvis extrinsecus se habet ad sacramentum.

13 Secundo probatur idem sic: dispensare illa sacramenta quorum actus respiciūt corpus mysticum aut convenit Papæ & episcopis ratione iurisdictionis, aut ratione consecrationis. Non ratione iurisdictionis, quia cum Papa electus & episcopus confirmatus habeant plenam iurisdictionem antequam sint consecrati, possent tunc hæc sacramenta dispensare seu conferre quod falsum est, ergo non convenit eis ratione iurisdictionis, sed consecrationis. Sed ea quæ consecrationem recipiunt nō consecrati committi non possunt, ut habetur extra de cons. ecclesiæ vel altaris, ca. penule. aqua, ergo Papa vel episcopus non possunt committere nō episcopo, quod possit talia sacramenta conferre.

14 Circa quod est intelligendum quod quando competit alicui ministrare sacramenta, vel etiā sacramentalia ratione ordinis, nullus nisi institutor prædictorum sacramentorum vel sacramentaliū potest dispensare, quod alius non sic ordinatus possit ea ministrare. Et quia solus Christus instituit sacramenta, ecclesia autem instituit multa sacramentalia, ut sunt benedictiones vestiū, consecrationes & reconciliationes ecclesiarum & cæmeteriorū. ideo in ministro instituto per Christum pro administratione talis vel talis sacramenti, ecclesia vel Papa non potest variare aliquid, vel in aliquo dispensare quin totum frustretur: sed

quia

quia Papa est caput ecclesie, ideo in sacramentalibus per ecclesiam institutis Papa potest dispensare circa ministrum, quia etiam a principio potuit instituire ministrum quem voluit, sed minor Papa, puta quicumque alius episcopus non potest nisi sibi specialiter esset per Papam indultum. Et sic loquitur capitulum prius allegatum, A qua.

15 Tercio patet idem: Papa non habet maiorem potestatem in collatione confirmationis vel ordinis quam quicumque episcopus, licet habeat maiorem potestatem in foro causarum. Si ergo ex commissione Papae simplex sacerdos potest confirmationem vel minores ordines conferre, idem poterit quilibet sacerdos ex commissione proprii episcopi, quod a nullo conceditur.

16 Quarto potest idem probari sic: Sicut in baptismo confertur potestas suscipiendi sacramenta, sic in ordine confertur potestas dispensandi ea: sed Papa non potest facere quod non baptizatus suscipiat sacramentum verum, ergo non potest facere quod non ordinatus illa ordinatione qua quis accipit potestatem dispensandi confirmationis vel ordinis possit hoc sacramentum conferre. Mirum enim esset si aliquis posset in actu respectu cuius non habet potentiam, secundum istos autem characteres ordinis & baptismi sunt potestates suscipiendi, vel conferendi sacramenta. Characterem autem ordinis vel baptismi nullus potest habere ex commissione Papae, sed requiritur susceptio sacramentorum, ergo non habenti characterem ordinis per susceptionem sacramenti, non potest per quemcumque committi actus illius ordinis, tunc deducatur ut prius quod minister confirmationis, aut est ordinatus ordinatione episcopali, aut simplicis sacerdotii. Si episcopali, committi non potest episcopo: si simplicis sacerdotii, non est necessaria commissio, nisi forte propter prohibitionem ecclesie ad vitandum culpam inobedientie. Ex his ergo videtur quod ex commissione cuiuscumque nullus potest conferre sacramentum quod non posset conferre ex se.

17 Ratio autem precedentis opinionis non videtur concludere: cum enim dicunt quod Papa habet plenitudinem potestatis super corpus mysticum, verum est dupliciter, vnam qua potest omnia sacramenta dispensare, sed non committere: cum haec sit potestas consecrationis in qua cum ipso communicant omnes episcopi. Aliam potestatem habet qua est iurisdictionis in statuendo, citando, excommunicando, suspendendo, in qua nullus ei aequatur: & hanc potestatem committere cui vult vel in toto, vel in parte, sed de hac nihil ad propositum, sed solum de prima qua committi non potest.

18 Quod etiam dicitur quod illa commissio non potest fieri nisi sacerdoti qui habet potestatem super corpus domini verum, non videtur cogere, quia a corpore domini vero considerato secundum se vel in se, puta passo vel mortuo effluit gratia in corpus mysticum & non ab ipso solum, ut est in sacramento. Sacerdos autem non habet potestatem super corpus domini verum ut est in se, sed solum prout est in sacramento. Et ideo quantum est de virtute rationis non est necessarium quod illi soli competat dispensatio illorum sacramentorum per quae fuit gratia in corpus Christi mysticum: quod etiam patet, quia alius a sacerdote potest conferre baptismum quantum est de ratione sacramenti, licet ex institutione ecclesie solus sacerdos habeat autoritatem ministerii.

19 Ratio etiam per quam dicunt quod Papa non potest committere alicui non episcopo quod conferat maiores ordines, sed solum minores non videtur valere, quia ad corpus Christi verum ut in sacramento contentum habet relationem acolitarum, cuius est suggerere vinum & aquam ad consecrationem sanguinis, sicut subdiaconus qui habet praedictam materiam ponere in vasis sacris & offerre sacerdoti consecrandam, si ergo propter relationem ad corpus Christi verum non potest committi collatio subdiaconatus eadem ratione nec collatio acolitarum. Et si collatio acolitarum potest committi, quia se habet a remotiori ad corpus Christi quam subdiaconatus: eadem ratione poterit dici quod collatio subdiaconatus potest committi, quia se habet a remotiori quam diaconatus, quod nullus hoc dicit.

20 AD primum arg. dicendum quod aequum dubium est de minoribus ordinibus sicut de confirmatione. non enim bene claret quomodo possint a non episcopo conferri si so-

lus episcopus ex ordinatione Christi sit horum sacramentorum minister. Si vero omnis sacerdos minister est, sed ex ordinatione ecclesie referuatur solum episcopis, tunc quilibet sacerdos verus potest confirmare & minores ordines conferre licet peccet conferendo factens contra statutum ecclesie. Ecclesia enim potest arctare ministrum suo statuto, sed non potest irritare sacramentum concurrentibus his que sunt de necessitate sacramenti. Et si hoc est verum, tunc Gregorius potuit conferre sacerdotibus quod licite confirmarent qui aliam peccasset confirmando, licet verum confirmassent: si autem non est ita, sed solus episcopus est minister nescio cur non possit dici quod Gregorius cum fuerit homo & non Deus potuerit errare.

21 Et per hoc patet, ad secundum. Videtur autem quod prius minister confirmationis sit episcopus precipue per illud quod dicitur de conse. di. 5. cap. manus. Minister autem minorum ordinum videtur esse simplex sacerdos: ut patet per illud quod dicitur extra de ordinato ab episcopo qui renunciauit episcopatu, cap. 1. quoniam non appareat manifesta ratio quare altiorum ministrum requiratur confirmatio quam minores ordines, nisi quod minores sint quaedam sacramentalia per ecclesiam instituta, & ideo circa ea potest ecclesia variare quae ad ministrum & quaedam alia prout placet. De hac autem re tanguntur aliqua inferius quando ageatur de ordinibus.

Sententia huius distinctionis. VII I. in generali & speciali.

Post sacramentum baptismi, &c. Superius Magister determinavit de sacramento baptismi & confirmationis. Hic vero determinat de sacramento eucharistiae, diuiditur iste tractatus in partes tres. Primo enim determinat de hoc sacramento quantum ad esse. Secundo quantum ad fieri. Tercio quantum ad dispensationem. Secunda. n. di. ibi. Si autem quaeritur qualis sit ista conuersio. Tertia. n. di. ibi. Soler etiam quaeri vtrum prauis sacerdotibus. Prima diuiditur in tres. Quia primo agitur de hoc sacramento secundum se. Secundo quantum ad usum. s. dist. ibi. Et sic utrae duae res. Tercio quantum ad eius veritatem di. 10. ibi. Sunt autem alii. Prima in tres diuiditur. Primo enim determinat huius sacramenti precedentes figuras. Secundo ipse institutum confirmat. Tercio ipse integritatem inquit. Secunda ibi. Haec & alia quatuor consideranda occurrunt. Tertia ibi. Nunc quid ibi sacramentum sit & quid res videamus. Secunda istarum diuiditur in tres partes. Primo enim determinat huius sacramenti institutio: nem. Secundo ipsius formam. Tercio determinat quandam incidentem dubitationem. Secunda ibi. Forma vero est. Tertia ibi. Vera consideratio dignum est. Haec est diuisio sectionis & sententia generalis.

2 IN speciali vero sic procedit Magister & proponit quod post sacramentum baptismi, & confirmationis agendum est de eucharistiae sacramento per quod spiritualiter reficimur, & in bono confirmamur. In ipso enim non solum confertur gratia, & virtutis augmentum, sed etiam ille totus sumitur qui totus est gratiae fons & origo. fuit autem sacramentum praefiguratum tempore vet. leg. per manna, sicut sacramentum in mari rubro, & tempore passionis Christi per sanguinem, qui de eius latere fluxit, sicut baptismus per aquam quae exinde emanauit. Ante legem vero per oblationem panis & vini factam a Melchisedech. Ponit etiam Magister alias conuenientias huius sacramenti ad manna. Et ostendit quod iste cibus est illo excellentior, sicut patet in litera. Postea dicit, quod hoc sacramentum institutum est a Christo in cena post esum agni paschalis tempore quo Christus per praesentiam corporalem erat recessurus a discipulis. Deinde dicit, quod forma huius sacramenti est talis qualem ipse dominus Iesus Christus edidit, scilicet, Hoc est corpus meum. Et hic est calix, &c. Caetera vero quae in missa dicuntur, dicit Magister quod per ea fit oratio pro populo & principibus. vnde non sunt nisi laudes & obsecrationes & petitiones fidelium. Et istud multis autoritatibus confirmat. Postea reddit causam quare dominus hoc sacramentum quasi memoriale suae passionis celebrato post carnam cum discipulis typico paschate instituit, ut scilicet ostenderet sacramenta veteris leg. inter quae erat praecipuum quantum ad significationem.